

פסחים לה

משה שווערד

1. ספר דבר יעקב

✓ א] אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחטים בשעורים וכו' – כתב התפארת ישראל [אות כז] דנהגין בחיטין משום שהן שרירין וחזקים ואינן מתחמצות כ"כ מהר [כמבואר בגמ' להלן מ.]. השפ"א כתב דכשם שלענין מרור נפסק בשו"ע [סימן תעג-ה] שהקודם במשנה קודם ליקח ממנו למצוה, כך לגבי מצה הקודם במשנה קודם למצוה, ולכן לוקחים חיטים. ולפ"ז מבאר השפ"א הא דמייתי כאן הברייתא דכוסמין מין חיטים כדי להקדים כוסמין לשעורים.

החק יעקב [סימן תנג-ב] כתב שאין ראיה מהסדר של המשנה, ד"ל שהתנא נקט כפי סדר הכתוב שהקדים חטה לשעורה.

החק"י מסיק שאם לא מצא חיטים, יקח מה שחביב לו יותר, ואינו כמרור שיקח לפי הסדר השנוי במשנה.

הקף החיים [סימן תנג-ה] כתב שאם כולם שוים אצלו בחביבות יקח לפי הסדר השנוי במשנה.

2. רש"י פסחים דף לה/א

והכהנים בחלה ובתרומה - אבל ישראל בתרומה לא, כדיליף לקמן לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות מי שאינו מוזהר על חימוצו אלא משום חמץ אתה יוצא בו ידי חובת מצה, יצא זה שאסור מחמת איסור אחר:

3. ספר דבר יעקב

הראש יוסף מבאר שרש"י לא רצה לומר הטעם משום מצה הבאה בעבירה, משום שלפ"ז היכא דאין לו מצה אחרת, היה יכול לאכול מצת תרומה כיון שיבוא עשה וידחה ל"ת.

4. דף על הדף פסחים דף לה עמוד א

במשנה: אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח וכו' והכהנים בחלה ובתרומה. בכלי חמדה (מועדים פסח סי' קפ"א) מובא מבנו של הכלי חמדה ר' ישראל נתן זצ"ל שהק' דאמאי לא אמרינן דאין כהנים יוצאים לכתחילה בחלה ובתרומה משום דאין עושין מצות חבילות חבילות, [1] ותירץ דבמצוה שלא מוטל דוקא עליו וכגון בתרומה שיכול להאכילם לכהנים אחרים לא אמרינן אין עושין מצות חבילות חבילות. [2] ובשם

אביו הכלי חמדה תירץ דמצות אכילת תרומה מתקיים כבר בהנאת גרונו, ואילו אכילת מצה תלוי בהנאת מעיו, וכדמבאר לקמן (קטו ב) דבלע מצה יצא ונמצא דאין ב' המצות כאחד.

5. דף על הדף פסחים דף לה עמוד א

במשנה: והכהנים בחלה ובתרומה וכו'.

כתב הגאון ר' **עובדי' יוסף שליט"א** בקובץ זכור לאברהם (תשס"ד - ע' תקלו): כתב הגר"ח בשו"ת הוד יוסף [סימן סא] דיום טוב של סוכות שחל להיות בשבת צריך לאכול עוד כזית פת בשביל השבת, כי לא יתכן לצאת ידי חובה בכזית אחד, שאין עושין מצות חבילות חבילות, ע"ש.

ותמיהני שהרי משנה מפורשת [פסחים לה א] שהכהנים יוצאים ידי חובת כזית מצה בחלה ובתרומה, אפילו שיש מצוה באכילת תרומה כדאיתא בפסחים (עב ב) (וכ"כ התוס' גיטין יב א), ונמצא שהם עושים שתי מצות כאחת. ומוכח שבמעשה אחד לצאת ידי חובת שתי מצות לא שייך לומר דהוי מצות חבילות חבילות. וכן מצינו בחגיגה (ז: ח א) ישראל יוצאין ידי חובתן (במצות שלמי שמחה ברגל) בנדירים ונדבות ובמעשר בהמה, והכהנים בחזה ובשוק ובחטאות ואשמות ובבכור. ומוכח שאין בזה משום אין עושים חבילות חבילות. וכן אמרו בירושלמי (סוף תרומות), שמדליקים דשמן שריפה בחנוכה. וכן פסק הרמב"ם (בפרק י' מהלכות תרומות), **אלמא שלא חיישינן משום עושה מצות חבילות חבילות, מפני שהכל נעשה בפעולה אחת** [ועי' בספר בן איש חיל בקונטרס שני אליהו דף ו. בד"ה ונראה].

וכן כתב השדי חמד (מערכת א כלל לט) על מה שחקר הכתב סופר (חא"ח סימן קלט), אם אפשר לצאת בפורים ידי חובת משלוח מנות ומתנות לאביונים בבת אחת, ששולח לרעהו האביון, או יש בזה משום אין עושים מצות חבילות חבילות, **וכתב על זה השדי חמד ולפענ"ד אינו מובן, שלא אמרו חז"ל אין עושין מצות חבילות חבילות, אלא כשעושה שתי מצות נפרדות ממש, ובשתי פעולות, בפעם אחת. אבל כשעושה מעשה אחד ורק מכוין לשתי מצות שתעלה לו אותה פעולה, לכאן לכאן, בזה לא שייך מצות חבילות.**

6. אבודרהם (הלכות פסח עמוד רטו, הוצאה חדשה ע' רלח)

יש שואלין, מפני מה אין מברכין ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וציונו לשתות ארבע כוסות כמו שמברכין על המרור שהוא מדבריהם בזמן הזה. ויש לומר, האיך יברך לשתות ד' כוסות והרי יש כוסות (כוס) של קידוש שהוא מצווה בו ועומד, ואם תאמר יברך לשתות שלשה כוסות, והלא מחויב הוא בארבעה, הלכך לא אפשר. **ועוד טעם אחר, מפני שאין מברכין אלא על מצוה הנעשית בבת אחת בלא הפסק.** אבל ארבע כוסות שעושה מצוה על כל אחד ואחד מהם ואם שתאן בבת אחת לא יצא, אין מברכין

7. ספר דבר יעקב

ג] חלות תודה וכו' יוצאין בהן - הטור [סימן תנת] מביא הירושלמי שסובר שאין אופין מצות אלא בערב פסח אחרי חצות, משום שמצה הוקשה לפסח שנשחט אחרי חצות, והביא מחלוקת האם זה לעיכובא. והביא דעת האבי עזרי שכתב שהתוספתא חולק על הירושלמי וס"ל שיוצאים במצה ישנה. הבי' ורבינו מגוח [חמץ ומצה ו-ט] מביאים ראייה ממתנ' דידן שיוצאים בחלות תודה אע"פ שלא אפה אותם בערב פסח, שאין מביאים קרבן תודה בערב פסח [כמבואר לעיל יג:]. וכע"ז כתבו המהר"ם חלאוה והמאירי [להלן לח.].

8. ריטב"א על פסחים דף לה/א

הני אין אורז ודוחן לא וכו' עד יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ. [1] יש [ש]פי' דה"ק שאינם באין לידי חימוץ גמור להתחייב עליה כרת אלא לידי נוקשה ואיכא עלייהו איסור דרבנן מחמץ, [2] אבל מצינו מנהג פשוט בכל ספרד שאוכלין בפסח אורז מבושל וסומכין בזה על דברי הגאונים שאמרו שאינן מחמיצין כלל וכדאמרין שאין באין אלא לידי סירחון ולא קאמר שהם נוקשה, וכן משמע מהא דגרסינן בנוסחי דוקני מתני' דלא כר' יוחנן וכו' עד ר' יוחנן אוסר באורז וכו' ומדקאמרין ר' יוחנן אוסר ש"מ דמתני' שרי לגמרי, וכן הלכה, ומ"מ צריך להזהר מאד שהרי נמצא עם האורז ממין הכוסמין תמיד ואם נשאר שם אפי' גרגיר אחד נמצא שנאסר הכל בבשולו במשהו, ולכן צריך לבדוק אותו פעם אחר פעם בעיון גדול, דהא לאו אחזוקי איסורא הוא כיון דמילתא דשכיחא טובא, והרבה מן החסידים נמנעו מלאכול מהם בפסח מבושלים מפני ערבובים שעולה עמהם, גם זה להרי"ט ז"ל:

9. רמב"ם יד החזקה הלכות חמץ ומצה פרק ה

(א) אין אסור משום חמץ בפסח אלא חמשת מיני דגן בלבד והם שני מיני חטים שהן החטה והכוסמת ושלושת מיני השעורים שהן השעורה ושבולת שועל והשיפון אבל הקטניות כגון אורז ודוחן ופולים ועדשים וכיוצא בהן אין בהן משום חמץ אלא אפילו לש קמח אורז וכיוצא בו ברותחין וכסהו בבגדים עד שנתפח כמו בצק שהחמיץ הרי זה מותר באכילה שאין זה חמוץ אלא סרחון:

10. ערוך השולחן אורח חיים סימן תנג סעיף ד

ודע דאף דמדינא מותר לאכול אורז וכל מיני קטניות בפסח מ"מ הנהיגו רבותינו ואבותינו זה הרבה מאות מן השנים וקבלו עליהם באיסור לבלי לאכול אורז ומיני קטניות בפסח מפני שדבר ידוע הוא שכמה וכמה גרעיני תבואה נמצאים בהם ועוד כיון דדגן מעשה קדירה כמו שמבשלים גרופי"ן של שעורים ושל שבולת שועל וקטניות מעשה קדירה וההמון שאינם בקיאים אתו לאחלופי זה בזה [הגהמ"י] וכן כיון שראוי לעשות ממיני קטניות עיסה כמו כמה מדינות שאוכלין במקום לחם הני חיטי תירס לא יחלקו ההמון בין עיסה לעיסה [ב"ח וט"ו] ואיסור זה כיון שקבלו אבותינו משום נדר מדין תורה אסור לנו לבטל והמפקקים והמקילים בזה מעידין על עצמן שאין בהם יראת שמים ויראת חטא ואין בקיאים בדרכי התורה [הפ"ח] מביא ראיה למנהג זה מד' מ': אמר רבא מי איכא דשרא כהאי מילתא בדוכתא דשכיחי עבדי]:

11. רש"י פסחים דף לה/א

ביין ובשמן - דלא נתן בה מים:

12. ספר דבר יעקב

יא [רד"ה בין ושמן - דלא נתן בה מים - כתבו החת"ס והשפת אמת שרש"י סובר שאם עירב בה מים יש עליה חיוב כרת, ואף שאין יוצאים בה ידי מצה כיון שהיא מצה עשירה, אין זה אלא משום תוספת היין ושמן שבה, אבל מצד הקמת והמים היה ראוי לצאת בה, וממילא אם החמיץ יש באכילתה כרת. וכ"כ רבינו דוד והריטב"א בשם הרמב"ן, שאם לש אותם במים נעשה חמץ גמור.

13. רש"י פסחים דף לה/א

אין אדם יוצא בה ידי חובתו - דלאו דרך אכילה קאכיל ליה:

14. רש"י מסכת פסחים דף לה עמוד א

ד"ה אין אדם דלאו דרך אכילה קא"ל. לכאורה נפשט מזה ספיקו של המל"מ בפ"ה מהל' יסוה"ת ה"ח בסופה דגם במ"ע בעינן כדרך אכילתו. אולם (בחולין קכ) אמרי' טעמא לחם עוני א"ר כו' ע"ש בתוס':

15. שערים מצויינים בהלכה

המחהו וגמעו כו', אין אדם יוצא ידי חובתו בפסח. פי' שהמחה את המצה. / ופרש"י הטעם, משום דלאו דרך אכילה קאכיל ליה. ועי' בגמ' חולין (קכ.). דאיתא על גמ' זו, בשלמא אם מצה הוא, אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח, לחם עוני אמר רחמנא, והאי לאו לחם עוני הוא. וכתבו התוס' (שם) דהוה מצי למימר נמי "אכילה" כתיב ביה, וזהו כדברי רש"י כאן, דלאו דרך אכילה הוא. ועי' במשנה למלך (יסודות פ"ה ה"ח) בהא דק"ל דכל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן שלא כדרך אכילתן, אי נאמר זה גם במצות עשה, דרחמנא אמר שיאכלו מצה, או קרבן פסח, אם אכלו שלא כדרך הנאתן אם יצא ידי חובתו, ונראה לו דה"ה גם במצות עשה, דכמו הא דכתיב "לא תאכל", ממעטינן שלא כדרך הנאתן, ה"ה בהא דכתיב "תאכלו" נמי יש למעט כן, אלא שלא ראה דין זה מפורש

עכ"ד. וצ"ע דהרי מפורש כן כאן ובמס' חולין כנ"ל ושוב ראית בשו"ת נודע ביהודה (מהד"ק יו"ד סי' לה) שמפרש דברי רש"י כאן והתוס' במס' חולין, דטעמייהו לאו משום דהוה שלא כדרך הנאתן, אלא משום דהוה דרך שתיה, ולא דרך אכילה. אבל הראש יוסף מפרש הטעם, משום דהוה שלא כדרך הנאתן. ועי' בישמח משה (פ' ראה ד"ה לא תאכל) מה שדחה סברת המשלי"מ. ועי' מה שכתבנו לעיל (כה: ד"ה דשייף) ולקמן (קטו: ד"ה בלע מצה).

16. ספר דבר יעקב

יד] ד"ה אין אדם יוצא ידי חובתו - דלאו דרך אכילה קאכיל ליה - המל"מ [יסודות ה-ח] מסתפק האם במצוות של אכילה אדם יוצא ידי חובתו שלא כדרך אכילתו. הרש"ש וגליון מהרש"א והראש יוסף מביאים ראיה מדברי רש"י כאן שאינו יוצא ידי חובה. האחרונים מביאים הגמ' [בחולין קכ.]. שאומרת הטעם משום שלא לחם עוני הוא [גירסת השטמ"ק בגליון הגמ' לאו לחם הוא], כלומר ע"י שהמחהו התבטל מתורת לחם. וכן מבארים רבינו חננאל והתוס' רא"ש מפני שיצא מתורת לחם. השפ"א והרש"ש מקשים למה שינה רש"י כאן מטעם הגמ' בחולין. מיהו התוס' [חולין קכ. ד"ה

לחם] כתבו שהגמ' בחולין היתה יכולה לומר עוד טעם משום שאכילה כתיב ביה. המנ"ח [מצוה י-ו] והדבר"י [סימן יא-ג] מקשים לפי מש"כ רש"י שהו' דלא כדרך אכילה למה חייב כרת משום חמץ. ובהג' מנחת סולת למנ"ח תירץ דלגבי חמץ הו' גזה"כ כדיליף בחולין מקרא דונפש לרבות את השותה. (הנר"ב [קמא יו"ד סימן לה] כתב דאפשר שכוונת רש"י שאינה דרך אכילה אלא דרך שתיה ולגבי מצה כתיב אכילה. וכ"כ הדבר"י [סימן יא-ג] שגם רש"י מתכוון לומר שאינו דרך אכילה אלא דרך שתיה, ולגבי חייב כרת יש ריבוי מיוחד לחייב אבל לגבי אכילת מצה נתמעט שתיה כיון שכתוב בה אכילה. ולפ"ז דוחה הדבר"י שאין מכאן ראיה לספק של המל"מ.

17. תוספות פסחים דף לה/ב

ומי פירות אין מחמיצין - היינו להתחייב כרת כדאמרין בהדיא אין חייבין על חימוצו כרת אבל לאו אית ביה ובסמוך נמי אמרין אין לשין בין ושמן ודבש ואם לא תשרף מיד וחכמים נמי דאמרי תאכל היינו משום שיכולין לשומרה מן החמץ כשאר עיסה אבל לכולי עלמא מחמיצין וקשה דלקמן (דף מ.) מסקינן גבי קימחא דאבישונא אבל מי פירות שרי דמי פירות אין מחמיצין משמע דשרינן לגמרי וכן פי' ר"ת דאין מחמיצין כל עיקר והא דאמר תשרף מיד כשעירב עמהן מים דאז ממהרות יותר להתמיץ ועל הא אמר דאין בהן כרת אבל לאו אית ביה אבל היכא דלית ביה תערובת מים כגון יין וחומץ ושאר מי פירות שרו לגמרי... ובמי ביצים נסתפק רש"י אי חשיב מי פירות או לא לפי שאנו רואים שהעיסה נעשה עבה בהן יותר מבמים אבל ר"ת נהג היתר בדבר והיה נוהג לאכול בערב הפסח אחר ארבע

שעות עוגה שנלוושה בביצים והא דקאמרינן בירושלמי האוכל מצה בערב פסח קודם זמנה כאילו בועל ארוסתו בבית חמיו היינו מצה הראויה לצאת בה ידי חובה וזו מצה עשירה היא:

18. ספר דבר יעקב

א [תד"ה ומי וכו' והא דאמר תשרף מיד כשעירב עמחן מים דאז ממהרות יותר להחמיץ ועל הא אמר דאין בהן כרת - פי' ר"ל שאמר שאין בהן כרת מיירי באופן שעירב בהם מים, וה' דלא כרש"י [לה. ד"ה כיון] שכתב שלא עירב בהן מים. והא דאמרינן להלן [לו.] אין לשין כיון רשמן ואם לש תשרף מיד, מבאר רש"י שם דאינו חמץ גמור ולכן אין עליו חיוב כרת, אבל חמץ נוקשה הוי. [גדר חמץ נוקשה שהוא חמץ גרוע או משום שאינו ראוי לאכילה [כמש"כ רש"י מג. ד"ה מאן]. או שאינו חמץ גמור אלא חמץ רע [כמש"כ רש"י לו. ד"ה אין] משום שאינו מחמיץ כ"כ].

ולפי רש"י כתבו השפ"א והחת"ס שאם יערב מים במי פירות, המים מחמיצים ונעשים חמץ גמור. וכ"כ רבינו דוד והריטב"א בשם הרמב"ן, שאם לש אותם במים נעשה חמץ גמור. הפנ"י כתב שרש"י נקט ללא מים לרבותא שאפ"ה איסורא איכא, אבל גם אם לש אותם עם מים פטור מכרת. ויוצא ששיטת רש"י שמי פירות מחמיצין, ושיטת ר"ת שללא מים אין מחמיצין.

הרמב"ם [חמץ ה-ב] פסק דמי פירות לבדם אין מחמיצין, וכן פוסק השו"ע [סימן תסכ-א]. הראב"ד משיג וסובר שהוי חמץ נוקשה שאיכא איסור ורק

כרת ליכא. וכתבו רבינו מנוח והמהר"ם חלאוה שדעת הראב"ד כשיטת רש"י. וכן כתב הרמ"א [סימן תסכ-ד] דהמנהג שלא ללוש במי פירות. המ"מ כתב בדעת הרמב"ם שאין כוונת ר"ל שכרת אין ואיסורא איכא, אלא אפילו איסור אין בה. כתב הביאור הלכה [סימן תסכ-ב ד"ה ממהרים] בשם הפמ"ג שכל המחלוקת היכא שהמים היו מיעוט, אבל אם היה רוב מים לכ"ע מחמיץ וחייב עליו כרת.

19. ספר דבר יעקב

ה] בא"ד - ובמי ביצים נסתפק רש"י אי חשיב מי פירות או לא - בפשטות הספק של רש"י האם מי ביצים הוי כמים או כמי פירות. וכן לומד הפר"ח

20. שו"ע אורח חיים - סימן תסב - דין מי פירות אם מחמיצין:

(א) מי פירות בלא מים אין מחמיצין כלל. ומותר לאכול בפסח מצה שנלוושה במי פירות אפילו שהתה כל היום, אבל אין יוצא בה ידי חובתו מפני שהיא מצה עשירה וקרא כתיב לחם עוני (דברים טז, ג):

(ב) מי פירות עם מים ממהרים להחמיץ יותר משאר עיסה הילכך אין ללוש בהם; ואם לש בהם, יאפה מיד: (ג) מותר ללוש ביין אעפ"י שאי אפשר לו בלא טיפת מים שנופלת בשעת הבציר, ואף לכתחלה רגילים ליתן מים בשעת הבציר כדי להתיר נצוק ואף עפ"כ אין לחוש להם, הואיל וכבר נתבטלו המים ביין קודם שלשו העיסה:

(ד) מי בצים ושאר משקים, כולם הוו בכלל מי פירות: הגה - ובמדינות אלו (טו) אין נוהגין ללוש במי פירות, ואפילו לקטוף המצות אין נוהגין רק לאחר אפייתן בעודן חמין, ואין לשנות אם לא בשעת הדחק לצרכי חולה או זקן הצריך לזה:

(ה) הלש עיסה במי פירות, טוב לעשותה פחות משיעור עשרון, כדי שלא תתחייב בחלה:

(ו) חטה שנמצאת בדבש או ביין וחומץ, מותר, ובלבד שלא נתערב בהם מים:

21. משנה ברורה סימן תסב

(טו) אין נוהגין ללוש וכו' - דחוששין לכתחלה לסברת הני פוסקים דס"ל דמי פירות בלחודייהו ג"כ מחמיצים וממהרין ג"כ להחמיץ. וגם חוששין שמא נתערב בהם מעט מים דלכו"ע מחמיץ:

22. שו"ע אורח חיים - סימן תמד: (א)

"ד שחל להיות בשבת, בודקין ליל שלשה עשר. ומבערים הכל לפני השבת, ומשיירין מזון שתי סעודות לצורך השבת, דסעודה שלישית זמנה אחר המנחה ואז אינו יכול לעשותה לא במצה ולא בחמץ אלא במצה עשירה, וצריך לעשותה קודם שעה עשירית: הגה - ובמדינות אלו שאין נוהגין לאכול מצה עשירה, כדלקמן סימן תס"ב סעיף ד' בהגה, יקיים סעודה שלישית במיני פירות או בשר ודגים כדלעיל סימן רצ"א סעיף ו' בהגה - טוב לבער בערב שבת קודם חצות, כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים לבער אחר חצות. (וביום השבת, יבטלנו) (טור):

23. תוספות מסכת פסחים דף לה עמוד ב

יוצאין בדמאי - מסופק ר"י אי בעי למימר יוצא דוקא דיעבד כדאמרין הואיל ומפקיר לנכסיה וחזי ליה מכל מקום עדיין לא מפקיר להו אי נמי יוצאים אף לכתחלה הואיל ושרי לעניים ואכילת מצה נמי נקרא אכילת עניות.

24. דף על הדף פסחים דף לה עמוד ב

בגמ': דמאי הא לא חזי ליה, כיון דאי בעי מפקיר לנכסיה הוי עני ואוכל דמאי. הרש"ש בעירובין (עא ע"א ד"ה ובה"ס) כתב להוכיח מכאן דמותר להפקיר בשבת ויו"ט, דהלא כאן מיירי בליל יום טוב ואמרין דיוצא בדמאי כיון דאי בעי מפקיר לנכסיה, הרי דמותר להפקיר בשבת ויו"ט, ודלא כהפרי חדש (סי' תלד ס"ק ב). אמנם ברמב"ן בריש מסכתין כתב דנראה דאסור להפקיר בשבת ויו"ט עיין שם.

25. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת פסחים דף לה עמוד ב

האי אידגן וכו'. והיינו דכיון שכבר חל החיוב בדיוגן א"כ תו לא פקע. הקשו תוס' בשבת קכ"ז: מאי מהני דאידגן הרי לא מתחייב תרו"מ רק בראה פני הבית. ותירצו ב' תירוצים א. דמאחר שיש גזיה"כ עכ"פ מסתבר דקאי על אידגן שאף שעדיין לא נאסר באכילתו בלא תרו"מ מ"מ כבר חל חיוב הפרשת תרו"ג עלי, אבל לא קודם לכך. ב' שאידגן לאו דוקא אלא הכונה כל צרכו (ונקטו אידגן משום דיש מ"ד דרק בענבים וכדו' דלא שייך גורן צריך ראיית פני הבית ולאידך גיסא יש דברים ואופנים (להוליד לשוק וכו') שמתחייב בהם בגמ"מ לבד). ולפי"ז איכא נ"מ לדינא באידגן לבד אי הלוי חייב בתרו"ג. [וברש"י ד"ה האי, מדויק כפירוש השני דדרש מהפסוק דכיון דאידגן טבול לתרומה דכתיב ראשית "דגנך"].

26. ספר דבר יעקב

ומקשים התוס' בכיצה ובעירובין [לא:]: והתורא"ש כאן מה הטעם לומר איפכא. א. התורא"ש מתרץ כיון שיש סתירה בפסוקים מסרו הכתוב לחכמים, והם אמרו דיש לקנוס הלוי טפי כשקדמו בשבליים, כיון שאז הלוי ידע שלא הופרש תרומה גדולה לפני שנגמר מלאכתו.

27. ספר דבר יעקב

יד] אבל לא בטבל פשיטא - הראשונים [תורא"ש, תוס' ר"פ ותוס' הרשב"א] מקשים היאך הגמ' מקשה פשיטא, הרי הגמ' להלן צריכה להביא פסוק שאינו יוצא וא"כ אין זה פשיטא. רבינו דוד והמהר"ם חלאה וחי' הר"ן מקשים שדין זה כלל אינו פשוט, שהרי תלוי במחלוקת ר"ש ורבנן האם איסור חל על איסור, ומתנ' ר"ש היא כדאמרין בגמ' להלן, אבל לפי רבנן יוצא במצה של טבל. המהר"ם חלאה מביא דיש שאין גורסין פשיטא.

א. תורא"ש ור' פרץ ותוס' הרשב"א מתרצים דפריך פשיטא שאינו יוצא לכתחילה.
ב. המהר"ם חלאה מתרץ דפשיטא שאינו יוצא כיון שהוי מצוה הבאה בעבירה.
ג. רבינו דוד וחי' הר"ן מתרצים דקושית הגמ' דהוי פשיטא כיון שמרישא שמעינן לה, מדקתני דיוצאין בדמאי, ש"מ שאין יוצאין בשל טבל.
ד. הפנ"י מתרץ דפריך מדקתני ברישא יוצא בדמאי שאינו ספק מדאורייתא כיון שרוב ע"ה מעשרין, ש"מ שספק טבל גמור אינו יוצא, וא"כ פשיטא שאינו יוצא בשל טבל.

28. רש"י פסחים דף לה/ב

טבול מדרבנן - ואפילו הכי, מצוה הבאה בעבירה היא חשיב לה, ולא דמי לדמאי, וכדאמרן, דהתם אשכחן ביה היתירא לכתחילה הלכך הכא בדיעבד נפיק:

29. שפת אמת מסכת פסחים דף לה עמוד ב

שם בגמ' בטבל דרבנן שזרעו בעציץ שאינו נקוב ... ויש לעיין הא דא"י בטבל דרבנן אי הפי' דמדרבנן אינו יוצא וצריך לחזור לאכול מצה המותרת אבל מה"ת נפיק בי' וממילא אפשר דגם לכתחילה באין לו רק טבל דרבנן י"ל דמצות מצה דוחה האיסור דרבנן או נימא דכיון דאסור מדרבנן הוי גפ' מה"ת מהב"ע משום לאו דלא תסור [והוי כטבל דאורייתא דאפי' אין לו של היתר לא נפיק בי' דאין עשה לפה"ד דוחה ל"ת דלאחר הדיבור] ולא נפיק בי' מיהו למ"ש התוס' בפ"ק דסוכה (ט') דמהב"ע רק מדרבנן א"כ מה"ת נפיק בי':

30. ספר דבר יעקב

פסלו שמא ימשך אחר שולחנו, אלא לא קיימת מצוה כראוי.

שיטת התוס' [סוכה ג. ד"ה דאמר] מי שיושב ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית, כיון שרבנן פסלו הסוכה, לא קיים מצוה מה"ת.

הר"ן ס"ל שאין לחכמים כח לבטל מצוה מה"ת. וכן מביא הקובה"ע [סימן סט-ז] דברי תלמיד ר' יונה [ברכות ב:] בשם רבו, לענין מה שאמרו חכמים שצריך לקרוא קריאת שמע עד הצות, וכתב ר' יונה שאם קרא אחר הצות לא קיים מצוה מה"ת.

החכמת שלמה [בגליון השו"ע סימן תרלד] דבר אברהם [ח"ב סימן כו-ז] דנים מהיכן יש לחכמים כח לעקור מצוה מה"ת.

רע"א [מערכה ח ד"ה והנה המג"א] מחדש מי שיתקע בשופר בר"ה שחל בשבת יקיים מצוה מה"ת, ויעבור על איסור מדרבנן. ודבריו תלויים במחלוקת הר"ן והתוס'.

המנ"ח [מצוה לא] כתב לענין קידוש שהמצוה מה"ת לדבר דברים לכבוד היום, וחז"ל תיקנו שיהיה בברכה בשם ומלכות ויהיה על היין, אפשר שלפי התוס' אינו מקיים מצוה מה"ת אם יאמר ללא ברכה או ללא יין, וכ"כ הפמ"ג [משבצות זהב סימן רסט-א].

ובמקראי קדש [פסח סימן לא] מביא מהפמ"ג [אשל אברהם סימו תפה-א] מי שאוכל מצה בלי הסיבה, אע"פ שהסיבה הוי מצוה מדרבנן, לפי התוס' בסוכה לא יצא ידי חובתו מה"ת.

טו] רד"ה טבול מדרבנן - ואפ"ה מצוה הבאה בעבירה היא - כתבו השעה"מ [לולב ח-א ד"ה ואולם] והגליון מהרש"א אצלנו שמכאן ראה שאף באיסור דרבנן אמרינן מצוה הבאה בעבירה. השעה"מ לומד בשיטת הכל בו שבעבירה דרבנן לא נאמר דין מצוה הבאה בעבירה.

השפ"א מסתפק הא דאינו יוצא בטבל דרבנן האם הכוונה שמדרבנן לא יצא וצריך לחזור לאכול מצה המותרת או דאינו יוצא מדאורייתא, דכיון שאסור מדרבנן הוי מצוה הבאה בעבירה מדאורייתא משום לאו דלא תסור.

ומצינו בזה מחלוקת ראשונים.

הר"ן [סוכה כח.] מבאר הא דקתני במשנה לגבי מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית, ב"ש פוסלים וכי' אף הם אמרו לו אם כן היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימך, ומבאר הר"ן לאו דוקא לא קיימת שהרי מה"ת יצא, ורק מדרבנן

31. דף על הדף פסחים דף לה עמוד ב

בגמ': תנו רבנן יכול יוצא אדם ידי חובתו בטבל שלא נתקן וכו' ת"ל לא תאכל עליו חמץ וכו'. התוס' בסוכה (ז' ד"ה משום) תמה דלמה לי קרא ללמד שאינו יוצא ידי חובתו במצה של טבל, תפ"ל מצד מצוה הבאה בעבירה. ותמהו המקנה (קידושין לח א) והחת"ס (שו"ת סי' קל"ז ובחי') דהא לולא קרא הו"א דעשה דמצוה דוחה לאו של טבל (וכמש"כ השאג"א הובא בסמוך). ותיריך המקנה (הובא בחת"ס) דאין לומר בזה עשה דוחה ל"ת, שהרי בידו להפריש כל שהו לתרומה ואח"כ יאכל ממנו כזית מצה, ואי משום הכל שהו תרומה לית ביה רק איסור חצי שיעור, ומדלא הפריש ואכל כזית בטבלו הו"ל מצוה הבאה בעבירה. (ועי' בשו"ת מהר"ם שיק (או"ח רס"ב) מש"כ בדברי הפלאה האלו).

והחת"ס כתב דלא שייך כאן דחיה, דיכול לאכול המצה שלא כדרך אכילה דאז אינו עובר על איסור טבל, ומ"מ אפשר דיוצא חובת מצה, וכמו שהסתפק המל"מ (פ"ה דיסודי התורה), ועע"ש. (מיהו ע"ש במקנה ובחת"ס דלר"ש בעצמו שפיר בעינן קרא דר"ש סובר דכ"ש למכות וממילא עובר על איסור תרומה גם בכ"ש ושלא כדרך, אלא דהחת"ס תמה דגם לר"ש יכול לחזור ולבטל את התרומה ברוב דאז אין כאן איסור דאורייתא).

32. דף על הדף פסחים דף לה עמוד ב

השאגת אריה (סי' צ"ו) תמה דלמה צריך קרא למעט טבל תיפוק לי' משום דהוי מצוה הבאה בעבירה וכמו שפירש רש"י לעיל בד"ה דמאי הא לא חזי ליה.

ותריך דבמקום דאין לו מצה אחרת לא שייך למימר דאינו יוצא משום מצוה הבאה בעבירה, דהא קי"ל עשה דוחה ל"ת, וכוונת רש"י לעיל ע"כ במקום דיש לו מצה אחרת שאין עליה איסור, דבכה"ג אינו יוצא גם משום מצוה הבאה בעבירה.

עוד כתב דבטבל שיש בו מיתה בידי שמים אין עשה דוחה ל"ת שיש בו מיתה בידי שמים וכדאמרינן בפ"ק דיבמות דאין עשה דוחה ל"ת שיש בו כרת. והא דהוצרך התנא ללמוד מהא דלא תאכל עליו חמץ, היינו משום דמעט גם טבל שלא ניטל ממנו מעשר עני לחוד שאין בו רק לאו ולא מיתה בידי שמים וכמש"כ הר"מ (פ"ו דמכ"א). (אלא דבתוס' ביבמות (פו א) נראה כמסתפקין בזה, ועע"ש בתו"י ובתוס' הרא"ש). ועע"ש בשאג"א.

33. שערים מצויינים בהלכה

לא צריכא בטבל טבול מדרבנן. [פרש"י ואפ"ה מצוה הבאה בעבירה היא חשיב לה. עי' בתוס' במס' סוכה (ט. ד"ה ההוא) שכתבו, דמצוה הבאה בעבירה אסור מדרבנן. אבל ע"ע שם (ל. ד"ה משום) דמבואר מדבריהם דבמצוה דאורייתא, אז מצוה הבאה בעבירה אסור מה"ת. וראיתי בראש יוסף, דבטבל דרבנן, כשאין לו רק שיעור מצומצם, או חלה דרבנן מצומצם, אפשר דצריך לאכול, דאית עשה דאורייתא ודחי הל"ת דרבנן. ונ"ל עוד טעם לדבריו, עפמש"כ התוס' (שם ד"ה מתוך) דהכא דוקא ביו"ט שני שהוא דרבנן, לא חייש אמצוה הבאה בעבירה. אלא דקשה ממש"כ התוס'.

34. רבנו פרץ על פסחים דף לה/ב

ומה ראית, פי' במס' ביצה בפ"ק (י"ג ע"ב). אבל לא בטבל פשיטא. תימה דלקמן מצריך קרא ומאי פריך, ויש לומר דפריך פשיטא דאין יוצאין לכתחלה ואמאי צ"ל דהא חזינן [דדמאי] לא הוי טבל ודאי [דאין] [דקתני] יוצאין א"כ פשיטא דטבל ודאי אין יוצאין [לכתחלה] אבל לא פריך דאין יוצאין [כלל]. וא"ת ולקמן אמאי צריך קרא תיפוק לי' משום דהוי מצוה הבאה בעבירה דה"נ אמ' פ' לולב הגזול [ל' ע"א], ויש לומר דשאני לולב הגזול דמהללין בו ומשבחין בו לפני המקום כדי לרצות בו וכן קרבן וכן מצות שבאות משום רצוני התם ממעיטנא מצוה הבאה בעבירה אבל הכא דאינו בא לרצות לא ממעיטנא משום מצוה הבאה בעבירה:

יח) מנין ת"ל לא תאכל עליו חמץ מי שאיסורו משום בל תאכל עליו חמץ יצא זה שאין איסורו משום בל תאכל עליו חמץ אלא משום בל תאכל טבל – התוס' [סוכה ל.] מקשים, תימה בפרק כל שעה דתניא אין יוצא ידי מצה בטבל ודריש ליה מקרא, תיפוק ליה משום מצה הבאה בעבירה.

א) הרמב"ן והמהר"ם חלאוה תירצו דמצוה הבאה בעבירה אינו פסול אלא מדרבנן. וכן סוברים התוס' סוכה ט. ד"ה הווא] שהקשו למה צריך פסוק למעט סוכה גזולה תיפוק ליה שהוי מצוה הבאה בעבירה, ותירצו שמהב"ע הוי פסול מדרבנן, ולפ"ז לא קשה למה צריך קרא למעט מצה של טבל. וכתב המהרש"א [סוכה ל.] התוס' שם ס"ל שמהב"ע הוי פסול מדאורייתא ולכן נשארו בקשייה למה צריך פסוק למעט מצה של טבל. ומקשה המהרש"א דא"כ הוי התוס' יכולים להקשות למה צריך פסוק למעט סוכה גזולה.

ב.) בתוס' ר' פרץ ותוס' הרשב"א כאן והריטב"א [כאן ובסוכה ט. ולא.] תירצו שרק בדבר הבא לרצות יש פסול מהב"ע כגון שופר או קרבן או לולב, אבל סוכה שאינו בא לרצות ליכא פסול.

הרמב"ן כאן והריטב"א בסוכה דוחים תירוץ זה משום שבירושלמי פוסל מצה גזולה ומצה של טבל משום שהוי מהב"ע אע"פ שמצה אינה באה לרצות.

ג.) הג' יעב"ץ ובהג' ר"ש מטייבש בסוכה מתרצים שאיצטריך קרא למעט מצת טבל בכה"ג שלא ידע שהוי טבל ואכלו בשוגג, דאז אינו מהב"ע וצריך מיעוט מקרא דלא יצא ידי חובתו.

הערוך לנר חולק וסובר שגם בשוגג מיקרי מצוה הבאה בעבירה, שהרי התורה קוראת לשוגג עבירה ומצריכה קרבן כפרה.

בח"י ר' ראובן [סוכה סימן ג-ג] כתב שזה תלוי בחקירה האם מהב"ע הוי פסול בגברא או בחפצא, דאם הוי פסול בגברא י"ל שבשוגג ואונס ליכא פסול, ואם הוי פסול בחפצא, י"ל שגם בשוגג או אונס איכא פסול.

ד.) הריטב"א מתרץ שלגבי מצת טבל אינו מקיים המצווה מחמת העבירה, דגם אילולא היה טבל היה מקיים המצווה, ולכן אין כאן פסול של מצוה הבאה בעבירה.

מיהו בהג' רי"ח מיזליש והשפת אמת בסוכה כתבו שהתוס' ס"ל שאם עושים באותו מעשה גם מצוה וגם עבירה [כגון באכילת מצה של טבל] מיקרי מהב"ע אע"פ שהמצוה אינה מתקיימת מחמת העבירה, ורק היכא שהעבירה מתקיימת לפני המצווה אז הוי מהב"ע דוקא אם המצווה מתקיימת מחמת העבירה [כגון באתרוג של אשירה].

36. ספר דבר יעקב

וְהַשֶּׁאֲגִיא [סימן צו] מֵתְרִץ קוֹשֵׁית תּוֹס' דֹּאִלּוּלָא הַפְסוּק הוֹיָא שִׁיבּוּא עֵשָׂה דְמִצָּה וַיְדַחַה לִּית דְּטַבֵּל. מִיְהוּ הֵיכָא שְׁהִי טַבּוּל לְתַרּוּמָה אִין עֵשָׂה דְמִצָּה יִכּוּל לְדַחַת לִּית דְּטַבֵּל שְׁהוּא בְּאִיסוּר מִיתָה, וְגַם הֵיכָא שְׁטַבּוּל לְמַעֲשֵׂר שְׁנִי, אֵיכָא עֵשָׂה וּלִית וְאִין עֵשָׂה דּוּחָה לִּית וְעֵשָׂה, אֲבָל הֵיכָא דְטַבּוּל לְמַעֲשֵׂר עֲנִי, אֵיכָא רַק אִיסוּר לָאו, וּסִיד שְׁעֵשָׂה יְדַחַה הֲלָאוּ. | וּמְבַאֵר הַשֶּׁאֲגִיא שְׁהַתּוֹס' לָא תִירְצוּ כֵן, מִשּׁוּם שְׁהַתּוֹס' לְשִׁיטָתָם [בְּקִידוּ' לַח]. שְׁהַבִּיאוּ הִירוּשְׁלַמִי שְׁמַקְשָׁה לְמָה בְּנִי בְּמַדְבֵּר לָא אַכְלוּ מִצָּה בְּגַלְל אִיסוּר חֲדָשׁ, נִימָא דְעֵשָׂה יְדַחַה לִּית. וְתִירֵץ הִירוּשְׁלַמִי שְׁמִצָּה הוּי עֵשָׂה שְׁלַפְנֵי הַדִּיבּוּר [לְפָנֵי מִית'] שְׁאִינוּ דּוּחָה לִּית [שֶׁל חֲדָשׁ] שְׁאֲחֵר הַדִּיבּוּר, וְאִיכָּ הוּי שְׁאִינוּ דּוּחָה לִּית שֶׁל טַבֵּל.

הַתּוֹס' [אוֹי"ח סִימָן קְלוֹן] דּוּחָה תִירֵץ הַשֶּׁאֲגִיא עִי"פ הַמְלִי"מ [יְסוּדֵי'ת הַח-ד"ה וִישׁ לְחַקוֹר] שְׁכַתֵּב שְׁאִפְשֵׁר לְקִיָּים מִצּוֹת מִצָּה עִי" אַכִּילָה שְׁלָא כְדָרַךְ, וְאִז לֵיכָא אִיסוּר, וּמְמִילָא אִין עֵשָׂה דּוּחָה לִּית כִּיּוֹן שְׁאִפְשֵׁר לְקִיָּים שְׁנִיָּהִם. | הַשְּׁעֵר הַמֶּלֶךְ [יְסוּדֵי'ת הַח-ד"ה וְעוֹד] וְהַפְרִי יִצְחָק [ח"ב סִימָן יוֹן] חוֹלְקִים עַל הַמְלִי"מ וּמְבִיאִים רְאִיָּה שְׁאִינוּ מְקִיָּים מִצָּה שְׁלָא כְדָרַךְ הִנְתָּו מְדַבְרֵי הִירוּשְׁלַמִי שְׁהַקְשָׁה שְׁעֵשָׂה דְמִצָּה יְדַחַה לִּית דְּחֲדָשׁ, וְאִם מְקִיָּים מִצָּה שְׁלָא כְדָרַךְ הֵיכָא יְדַחַה הִרִי אִפְשֵׁר לְקִיָּים שְׁנִיָּהִם. וּבְלִיָּה קֵשָׁה לְמָה בְּנִי לָא אַכְלוּ מִצָּה מֵחֲדָשׁ שְׁלָא כְדָרַךְ הִנְתָּו.

37. ספר דבר יעקב

יט] אִמְרַר רַב שֶׁשֶׁת הָא מְנִי ר"ש הֵיכָא דְאִמְרַר אִין אִיסוּר חַל עַל אִיסוּר - הֵינּוּ דְאִין אִיסוּר חַל עַל אִיסוּר כִּלְל אִפִּי בְּאִיסוּר כוֹלֵל אִז מוֹסִיף, וְאִנּוּן קִי"ל כְּחַכְמִים שְׁבִיאִיסוּר כוֹלֵל אִז מוֹסִיף אִיסוּר חַל עַל אִיסוּר כְּמִשְׁכַּח הַרְמַב"ם [אִיסוּר'ב י-ח]. וְכַתְּבוּ הַרִיטְב"א וְהוּי הַר"ץ דְּלִפְז' לְהַלְכָה לָא קִי"ל כְּמִשְׁנָה אֲלֵא קִי"ל דְּיוֹצֵאִים בְּמִצָּה שֶׁל טַבֵּל. וְכֵן כְּתֵב הַרְמַב"ן בְּמַלְחָמוֹת [לְעֵיל ז.]. וְכֵן מְבִיא הַמְהַר"ם חֲלָאוּה בְּשֵׁם אֵיכָא מ"ד. | מִיְהוּ הַר"ף הַרְמַב"ם [חֲמֵץ ו-ז] הִבִּיאוּ לְהַלְכָה דְאִין יוֹצֵאִין בְּטַבֵּל. הַמְהַר"ם חֲלָאוּה כְּתֵב שִׁישׁ מִי שְׁאִינוּ גּוֹרֵס בְּדַבְרֵי הַר"ף אֲבָל לָא בְּטַבֵּל.

✓ הַרְמַב"ן אֲצִלְנוּ וְהַר"ץ וּרְבִינוּ דוּד וּמְהַר"ם חֲלָאוּה כְּתֵבוּ דְקִי"ל כְּמִשְׁנָה שְׁאִינוּ יוֹצֵא בְּמִצָּה שֶׁל טַבֵּל, וְלָא מְטַעֲמָא דְבְרִייתָא אֲלֵא מֵהַטְעָם שְׁהוּי מִצָּה הַבֵּאָה בְּעֵבֵרָה. וְהַגְמ' אוֹמְרַת הַטְעָם מֵהַפְסוּק לְמ"ד [בְּסוּכָה ל.]. דְלִית לִיָּה מִצָּה הַבֵּאָה בְּעֵבֵרָה, אִז דְּמִצָּה הַבֵּאָה בְּעֵבֵרָה הוּי פְסוּל מְדַרְבְּנָן וְהַגְמ' רוֹצֵה לומר שְׁלִפִי ר"ש אֵיכָא פְסוּל מְדַאֲרִייתָא. עֵיין לְהֵלֵךְ לוֹ. אוֹת

38. דף על הדף פסחים דף לה עמוד ב

בגמ': לא תאכל עליו חמץ - מי שאיסורו משום בל תאכל חמץ וכו'. **התוספות** (קידושין לה, א, ד"ה אקרוב) **הקשו בשם הירושלמי: מדוע עם ישראל בכניסתם לארץ לא אכלו מצה מ'חדש', ויבוא עשה ד'בערב תאכלו מצות' וידחה לא תעשה ד'חדש'?** וקשה דבגמ' כאן מבואר, כי אין יוצאים ידי חובת מצה בפסח אלא במצה כזו שאילו היתה חמץ היה אסור לאוכלה משום "לא תאכל חמץ", אבל אם אין איסור לאוכלה רק משום "לא תאכל חמץ" - אין יוצאים בה ידי חובת מצה. מסיבה זו אין יוצאים ידי חובת מצה בפסח במצה של טבל, שכן אילו היתה חמץ לא היה אסור לאוכלה בפסח רק משום "לא תאכל חמץ", שכן היא אסורה עוד קודם לכן משום טבל ו"אין איסור חל על איסור". כיצד, אם כן, ניתן לצאת ידי חובת מצה בפסח במצה של 'חדש', והלא אילו מצה זו היתה חמץ לא היה אסור לאוכלה משום "לא תאכל חמץ" אלא משום איסור 'חדש'. ובמצה כזו לא יוצאים ידי חובת מצה? **ויש לתרץ, הואיל ואיסור חמץ הינו איסור חמור שיש בו כרת, על כן הוא חל על איסור חדש, והאוכלו עובר משום "לא תאכל חמץ", ועל כן הקשו התוספות מדוע עם ישראל לא אכלו מצה מ'חדש'.** מה שאין כן טבל, שהוא עצמו איסור חמור, אין חל עליו איסור חמץ, ועל כן אין יוצאים בו ידי חובת מצה בפסח ע"כ. (ספר מרפסין איגרא ע' קמו - ז)

39. ספר דבר יעקב

ג. העונג יו"ט [ד"ה ולולין] מֵתְרִץ שְׁבִאכִילַת מִצָּה מְקִיָּים ב' עֲנִינִים, מִצָּה שְׁאִיכֵל מִצָּה וּמִצָּה שְׁאִינוּ אֵיכֵל חֲמֵץ, וּבְמִצָּה שֶׁל טַבֵּל אִינוּ מְקִיָּים הַמִּצְוָה שֶׁל מְעִיעָה מֵאִכִּילַת חֲמֵץ אֲבָל מְקִיָּים הַמִּצְוָה שֶׁל אִכִּילַת מִצָּה. וְלִכֵּן אִם לִית לִיָּה מִצָּה אַחֲרַת חַיִּיב לְאִכּוֹל מִצָּה שֶׁל טַבֵּל, וְלִכֵּן מְקַשָּׁה הִירוּשְׁלַמִי דְעֵשָׂה יְדַחַה לִּית כִּיּוֹן שְׁעַכְ"פּ יְקִימוּ הַמִּצְוָה שֶׁל אִכִּילַת מִצָּה.ד.

הַקְה"י [קִידוּ' סִימָן לְד-ב] מֵתְרִץ דְכָאן כִּיּוֹן שְׁהַעֲשָׂה דַחַה הַלִּית שֶׁל חֲדָשׁ יִכּוּל הַאִיסוּר שֶׁל חֲמֵץ לְחוּל. וְלָא דְמִי שְׁמַצַּת טַבֵּל שְׁאִין הַעֲשָׂה יִכּוּל לְדַחַת הַלִּית כִּיּוֹן שְׁהוּי לִּית שִׁישׁ בּוּ מִיתָה בִּידֵי"ש. וּבְהַמְשָׁךְ מְקַשָּׁה הַקְה"י דָּאִם יִהְיֶה חֲמֵץ לָא יִהְיֶה מִצָּה וְלָא יִהְיֶה עֵשָׂה דּוּחָה לִּית, וְשׁוּב יִהְיֶה הַדִּין שְׁאִיסוּר חֲדָשׁ יִבְעַע מֵאִיסוּר חֲמֵץ לְחוּל. וְתִירֵץ דְמ"מ כִּיּוֹן שִׁישׁ לְאִיסוּר חֲדָשׁ הֵיכָא אִם יַעֲשֶׂנָה מִצָּה לְשֵׁם מִצְוָה, אִיכָּ אִין הַאִיסוּר חַל עַד שִׁיְהִיָּה חֲמֵץ וְאִז חֲלִים אִיסוּר חֲמֵץ וְאִיסוּר חֲדָשׁ בְּכַת אַחַת.